

**UCHWAŁA NR 111.XVII.2025
RADY GMINY WIĄZOWNA**

z dnia 25 listopada 2025 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028, w treści załącznika do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązowna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

Przewodniczący Rady

Andrzej Cholewa

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE WIĄZOWNA NA LATA 2026-2028

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	2
WSTĘP.....	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	6
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	9
CHARAKTERYSTYKA GMINY WIĄZOWNA	10
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	11
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE WIĄZOWNA	12
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	14
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE WIĄZOWNA	20
WNIOSKI Z DIAGNOZY LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH.....	22
PRACOWNICY INSTYTUCJONALNI	23
DOROŚLI MIESZKAŃCY	24
UCZNIOWIE.....	26
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	29
Cel I.....	30
Cel II.....	33
Cel III.....	35
REALIZACJA PROGRAMU	38
ADRESACI PROGRAMU	38
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	38
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	39
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	39
ANALIZA SWOT.....	41
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	43
BIBLIOGRAFIA	45
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	46
Spis rysunków.....	46
Spis tabel	46
Spis wykresów	46

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – Anonimowi Alkoholicy

BP – Biblioteka Publiczna Gminy Wiązowna wraz z filiami

CUS – Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOK – „PAWILON KULTURY” Gminny Ośrodek Kultury w Wiązownie

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacje pozarządowe

NPZ – Narodowy Program Zdrowia

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Wiązownie

PP – Posterunek Policji w Wiązownie

PWD – Placówki Wsparcia Dziennego

UG – Urząd Gminy Wiązowna

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

WSTĘP

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost zachowań polegających na eksperymentowaniu z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezspornie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w przypadku każdej grupy wiekowej. Według danych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, w 2023 roku roczne spożycie alkoholu na 1 mieszkańca Polski wyniosło 8,93 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (*ang. European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

¹ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

² Tamże.

³ Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu 2024 roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynając od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018⁶.

W 2022 roku w Polsce wszczęto 37 572 postępowań na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań⁷.

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)

⁵ Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.

⁶ Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022, s. 208-223.

⁷ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

Coraz częściej obserwuje się także występowanie uzależnień behawioralnych (tj. uzależnień od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Najważniejsze wnioski wynikające z raportu Nastolatki 3.0 opracowanego na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazują na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, że ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁸.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁹.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne

⁸ Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

⁹ Tamże

miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji psychoaktywnych oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- ▶ zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- ▶ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- ▶ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- ▶ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- ▶ wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy Wiązowna. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych

dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

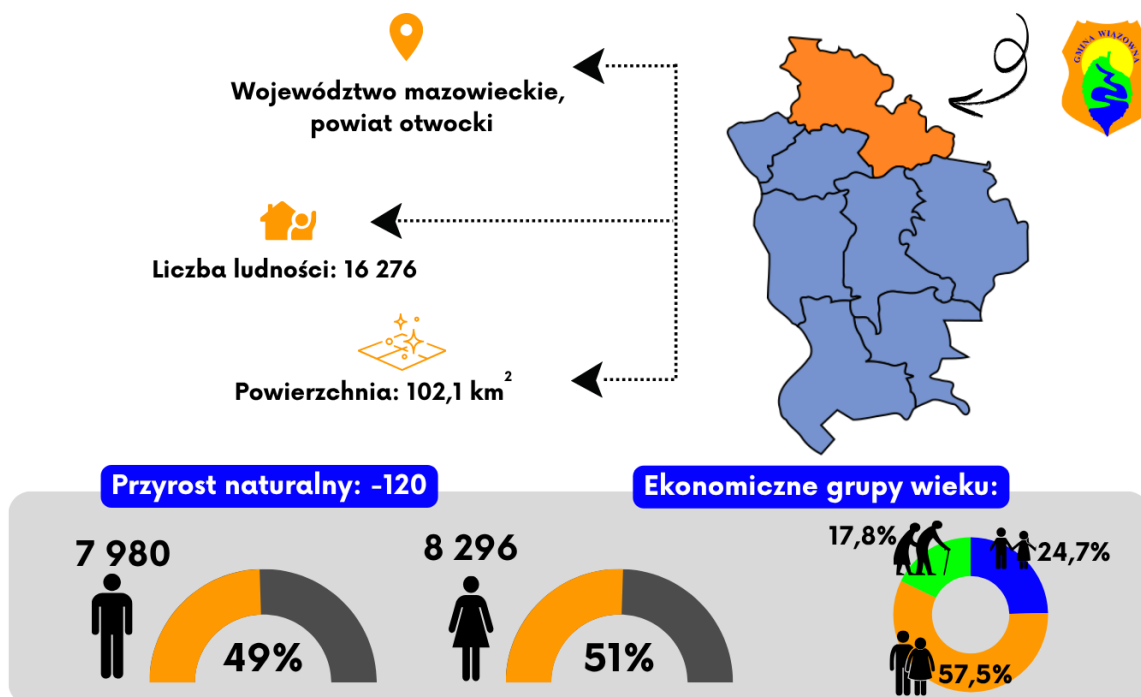
Kierunki działań zawarte w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028, są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia, którego celem strategicznym jest *zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu*, a jednym z celów operacyjnych NPZ jest profilaktyka uzależnień, w tym: zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom, uzależnienie od nikotyny (tytoniu), uzależnienie od alkoholu, uzależnienia od zachowań (uzależnienia behawioralne) oraz uzależnienia od narkotyków.

Program jest zgodny z następującymi aktami prawnymi:

- ▶ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ▶ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ▶ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ▶ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ▶ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ▶ ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ▶ ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY WIĄZOWNA

KULTURA

- „PAWILON KULTURY” Gminny Ośrodek Kultury w Wiązownie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Wiązowna wraz z filią w Gliniance i Duchnowie.

OŚWIATA

- Gminne Przedszkole „Pod Stumilowym Lasem” w Pęclinie,
- Gminne Przedszkole im. Misia Uszatka w Wiązownie,
- Przedszkole „Leśna kraina” w Zakręcie,
- Przedszkole im. Pszczółki Mai w Woli Duckiej,
- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Gliniance,
- Szkoła Podstawowa im. 1 Pułku Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego w Malcanowie,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Bohaterskich Lotników Polskich w Wiązownie,
- Szkoła Podstawowa im. Cypriana Kamila Norwida w Zakręcie.

POMOC I WSPARCIE

- Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- Posterunek Policji,
- samopomocowe grupy wsparcia dla osób uzależnionych,
- Klub „Senior+”,
- Placówki Wsparcia Dziennego, w tym: Młodzieżowe Centrum Kompetencji, Klub Młodzieżowy, 4 Świetlice Środowiskowe.

*Dane przedstawione na grafice pochodzą z danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2024 rok oraz <https://tuwiazowna.pl/>

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Wiązowna należą:

- ▶ Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna,
- ▶ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ▶ Zespół Interdyscyplinarny,
- ▶ Posterunek Policji w Wiązownie podległy Komendzie Powiatowej Policji w Otwocku,
- ▶ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku,
- ▶ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Otwocku,
- ▶ Powiatowy Urząd Pracy w Otwocku,
- ▶ Szpital MSWiA w Otwocku,
- ▶ Poradnia Leczenia Uzależnień w Otwocku,
- ▶ Oddział Odwykowy Szpitala Psychiatrycznego w Pruszkowie,
- ▶ Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Wiązownie i Gliniance,
- ▶ Urząd Gminy Wiązowna,
- ▶ placówki oświatowe,
- ▶ placówki ochrony zdrowia,
- ▶ placówki kulturalne i rekreacyjne,
- ▶ Klub „Senior+”,
- ▶ Placówki Wsparcia Dziennego, w tym: Młodzieżowe Centrum Kompetencji, Klub Młodzieżowy, 4 Świetlice Środowiskowe,
- ▶ samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (AA),
- ▶ organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe,
- ▶ Punkt Informacyjno-Konsultacyjny.

Są to instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Wiązowna należy zaliczyć:

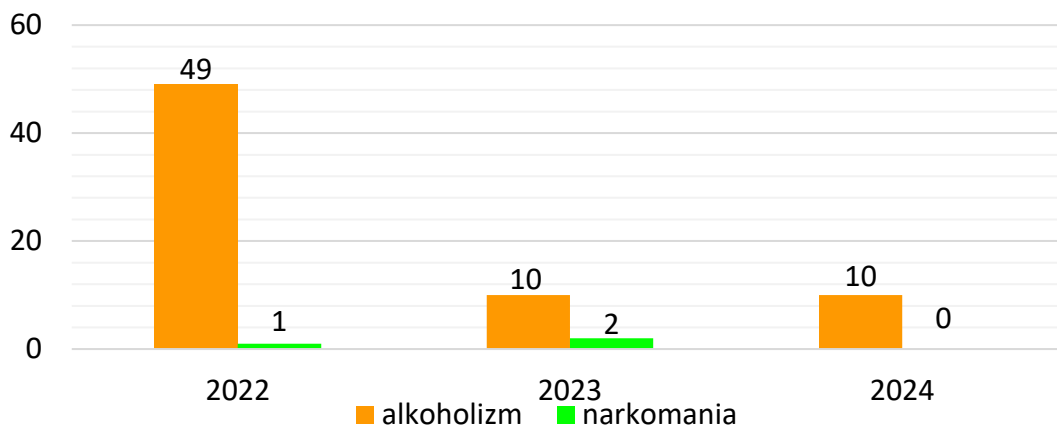
- ▶ pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- ▶ członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ▶ pracowników i specjalistów Centrum Usług Społecznych,
- ▶ funkcjonariuszy Policji,
- ▶ sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- ▶ pracowników placówek ochrony zdrowia,
- ▶ przedstawicieli organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE WIĄZOWNA

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 10 rodzin. Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin korzystających z pomocy z tego powodu uległa zmniejszeniu, gdyż w 2022 roku wyniosła 49, natomiast w 2023 roku – 10. Ponadto w 2022 i 2023 roku udzielono pomocy z powodu narkomanii – kolejno 1 i 2 rodziny, podczas, gdy w 2024 roku nie odnotowano takiego przypadku.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Uzależnienie od alkoholu w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdowało się na szóstym miejscu. W 2024 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 299, a więc rodziny zmagające się z problemem alkoholizmu stanowiły 3,3% ogółu. Na przełomie lat 2022-2024 udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu uległ zwiększeniu, gdyż w 2022 roku było to 6,8%, a w 2023 roku – 10,6%. W przypadku udziału rodzin z problemem narkotykowym zauważyć można wahania, gdyż w 2022 roku stanowiły one 16,9% wszystkich rodzin, w 2023 roku odsetek ten był znacznie niższy i wynosił 3,2%, z kolei w 2024 roku wzrósł do 3,3%.

Z danych Posterunku Policji w Wiązownie wynika, iż w 2024 roku zarejestrowano 29 interwencji związanych z alkoholem i narkotykami. W porównaniu do wcześniejszych lat można zaobserwować znaczny spadek tej wartości, gdyż w 2022 roku było to 70 interwencji, natomiast w 2023 roku – 78. Znacznemu zmniejszeniu uległa także liczba mandatów za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – z 42 w 2022 roku do 10 w 2024 roku. Podobną tendencję zauważyć można w przypadku liczby pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Na przestrzeni lat 2022-2024 zaobserwować można natomiast wahania w zakresie liczby kierowców prowadzących pod wpływem alkoholu. W 2022 roku odnotowano najwięcej takich przypadków, tj. 85, w 2023 roku liczba ta zmalała do 37, natomiast w 2024 roku wzrosła do 39. Szczegółowe informacje przedstawia kolejna tabela.

Tabela 1. Działania Posterunku Policji wobec osób spożywających alkohol w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba interwencji związanych z alkoholem i narkotykami	70	78	29
Liczba mandatów za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	42	35	10
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	27	42	19
Prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu	85	37	39

Źródło: dane udostępnione przez Posterunek Policji w Wiązownie

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiązownie powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych według potrzeb.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Gminy, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Wiązowna podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2023-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 42 osobami z problemem alkoholowym oraz 10 członkami ich rodzin. Ponadto w 2024 roku wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 8 mieszkańców Gminy. W stosunku do 2023 roku zauważyć można wzrost liczby osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin, z którymi GKRPA prowadziła rozmowy, a także znaczne zwiększenie liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Szczegółowe informacje znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 2. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiązownie wobec osób uzależnionych w latach 2023-2024

wyszczególnienie	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	38	42
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	2	10
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	8

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

W 2024 roku GKRPA przeprowadziła 172 rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia – to najwyższa liczba na przestrzeni analizowanych lat (w 2022 roku było to 170 rozmów, a w 2023 roku – 162). W 2024 roku do GKRPA wpłynęło 31 wniosków o leczenie odwykowe – to 2 razy więcej niż w latach 2022-2023, kiedy wpłynęło kolejno 13 i 15 takich wniosków.

GKRPA prowadziła działania w celu zmniejszenia rozmiarów choroby alkoholowej w gminie Wiązowna poprzez:

- ▶ motywowanie do leczenia odwykowego,
- ▶ podtrzymywanie trzeźwości po terapii odwykowej,
- ▶ łagodzenie skutków społecznych choroby alkoholowej,
- ▶ podjęcie leczenia przez osoby uzależnione,
- ▶ trwałą abstynencję osób uzależnionych po terapii,
- ▶ rekonstrukcję systemu małżeńskiego osób uzależnionych w terapii i po terapii,
- ▶ likwidowanie skutków choroby alkoholowej rodziców, jakich doświadczają ich dzieci,
- ▶ opiekę (w ramach świetlic środowiskowych) nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo dotkniętą chorobą alkoholową,
- ▶ stałą współpracę z placówkami oświatowymi, Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna, Sądem Rodzinnym, Zespołem Interdyscyplinarnym, organizacjami, spółdzielniami, stowarzyszeniami z terenu gminy Wiązowna.

W 2024 roku oraz w latach poprzednich na terenie Gminy funkcjonował Punkt Informacyjno-Konsultacyjny (PIK), działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową. Punkt w 2024 roku był czynny średnio 8 godzin w miesiącu, a poradnictwo udzielane w nim jest przez certyfikowanego specjalistę psychoterapii uzależnień. W 2024 roku w PIK udzielono porad 28 osobom dotkniętym problemem alkoholowym, natomiast w 2023 roku – 26. W ostatnim roku poddanym analizie wsparcie udzielono także 2 osobom z problemem narkotykowym, 2 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym oraz 4 osobom stosującym przemoc. Należy zauważyć, iż mimo niewielkiej liczby osób korzystających z PIK warto stale rozwijać aparat pomocowy i usługowy,

w tym inicjować dodatkowe działania środowiskowe ukierunkowane na rozpoznawanie i wspieranie środowisk szczególnie dotkniętych lub narażonych na występowanie tego rodzaju sytuacji kryzysowych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2023-2024

wyszczególnienie	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	26	28
osoby z problemem narkotykowym	4	2
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	3	2
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	0
osoby doznające przemocy domowej	0	0
osoby stosujące przemoc domową	4	4

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

Na terenie Gminy funkcjonują 2 samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (AA).

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej.

Profilaktyka w obszarze uzależnień i innych problemów społecznych dzieli się na trzy podstawowe poziomy: uniwersalną, selektywną i wskazującą. Podział ten oparty jest na zakresie i grupie odbiorców działań profilaktycznych.

- ▶ Profilaktyka uniwersalna skierowana jest do całej populacji, niezależnie od poziomu ryzyka – np. całe szkoły, społeczności lokalne, klasy, rodziny, a jej celem jest zapobieganie występowaniu problemów w przyszłości poprzez wzmacnianie czynników chroniących i ograniczanie czynników ryzyka.
- ▶ Profilaktyka selektywna skierowana jest do osób lub grup znajdujących się w podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów – np. dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, młodzież z trudnościami wychowawczymi. Jej celem jest przeciwdziałanie rozwojowi problemów poprzez interwencję ukierunkowaną na specyficzne czynniki ryzyka.
- ▶ Profilaktyka wskazująca skierowana jest do osób, u których występują już wczesne objawy problemów (np. pierwsze epizody używania substancji, zaburzenia zachowania), ale które nie spełniają jeszcze kryteriów diagnostycznych zaburzenia.

Celem tego rodzaju profilaktyki jest szybkie i precyzyjne reagowanie, aby zapobiec pogłębianiu problemu lub jego utrwaleniu.

W 2024 roku realizowano program o potwierdzonej skuteczności, tj. program rekomendowany w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii. W programie „Debata” wzięło udział 50 uczniów¹⁰. W 2023 zrealizowano inny program profilaktyczny, tj. „Cukierki”, w którym wzięło udział 300 uczniów¹¹. W 2024 roku wszystkie szkoły podstawowe uczestniczyły w realizacji programu „Emotikon”, który wzmacnia kompetencje emocjonalno-społeczne, wspiera rozwój umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz sprzyja kształtowaniu postaw prospołecznych. Szkoła Podstawowa w Malcanowie zrealizowała program „Magiczne Kształty”, kształtujący zdrowe nawyki żywieniowe i promujący aktywność fizyczną, a także warsztaty tematyczne: „Wyloguj się z sieci”, ukierunkowane na profilaktykę uzależnień behawioralnych, „Równowaga i zdrowie psychiczne”, wspierające dobrostan psychiczny oraz umiejętność dbania o higienę emocjonalną. W Szkole Podstawowej w Zakręcie kontynuowano realizację programu „Magiczne Kształty”, dzięki czemu także tam kształtowano postawy prozdrowotne i podnoszono świadomość w zakresie zdrowego stylu życia. W ramach działań profilaktycznych organizowane są w Gminie obchody Międzynarodowego Dnia Trzeźwości oraz Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Narkomanii.

W 2024 roku zrealizowano środowiskowy program profilaktyczny „Bezpieczne ferie w Gminie Wiązowna”, zorganizowano konkurs profilaktyczny #LepiejPrzytul w różnych kategoriach wiekowych, a także prowadzono działania informacyjne o miejscach udzielania pomocy na terenie gminy Wiązowna w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień w Ośrodkach Zdrowia w Wiązownie i Gliniance, w Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna, Posterunku Policji w Wiązownie, Parafiach w Gliniance, Wiązownie i Zakręcie, Szkołach w Gliniance, Wiązownie i Zakręcie, organizacjach pozarządowych, Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym, świetlicach, Świetlicy Środowiskowej w Malcanowie i klubach środowiskowych oraz socjoterapeutycznych. Rozdano blisko 1 500 ulotek. Ponadto

¹⁰ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

¹¹ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023

sfinansowano zakupy materiałów edukacyjnych na potrzeby mieszkańców do realizacji programów profilaktycznych i terapeutycznych oraz imprez profilaktycznych. Zakupiono karty pracy o tematyce profilaktycznej, materiały papiernicze i dekoracyjne do realizacji warsztatów. Podjęto współpracę z mediami w zakresie propagowania wiedzy dotyczącej profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy poprzez prowadzenie kampanii informacyjnej o wydarzeniach i prowadzonych działaniach profilaktycznych na terenie gminy Wiązowna na stronie internetowej www.tuwiazowna.pl, w biuletynie „Powiązania” oraz na stronie Facebook Gminy Wiązowna.

Gmina Wiązowna wspiera działanie Świetlic Środowiskowych, Klubów Młodzieżowych, Wolontariatu wśród młodzieży, Klubu Zdrowego Stylu Życia.

Na terenie Gminy działają Placówki Wsparcia Dziennego. Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna prowadzi 4 świetlice środowiskowe, w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Świetlice mieszczą się w 4 szkołach podstawowych na terenie gminy Wiązowna. Przeznaczone są dla uczniów szkół podstawowych oraz klas zerowych. Dzieci mają zapewnioną pomoc w odrabianiu lekcji, zajęcia tematyczne rozwijające zainteresowania (organizacja zabaw, zajęć sportowych, plastycznych, kulinarnych, informatycznych), a także posiłek. W 2024 roku w zajęciach w świetlicach uczestniczyło łącznie 60 dzieci. Głównym celem działalności świetlic jest pomoc w opiece i wychowywaniu dzieci z rodzin dotkniętych problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz z problemem alkoholowym.

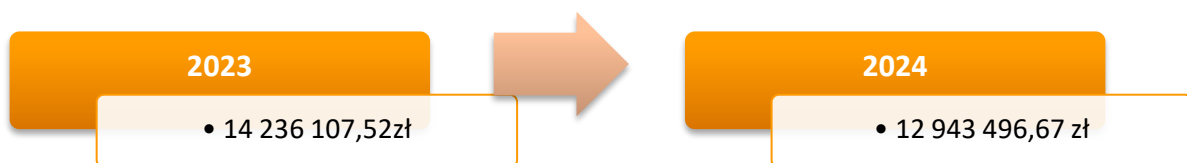
Funkcjonowanie PWD ma szczególne znaczenie z perspektywy lokalnej polityki społecznej i profilaktycznej, gdyż uzupełnia działania szkół oraz instytucji pomocowych. Placówki te nie tylko odpowiadają na potrzeby opiekuńcze, ale także odgrywają rolę kompensacyjną, wyrównując szanse dzieci z rodzin obciążonych problemami. Wskazuje to na potrzebę dalszego wspierania i rozwijania tej formy pomocy, zarówno poprzez zwiększanie dostępności, jak i podnoszenie jakości prowadzonych działań profilaktycznych i wychowawczych.

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE WIĄZOWNA

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Wiązowna wyniosła łącznie 12 943 496,67 zł, w tym najwięcej, bo 5 950 153,39 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa). Wartość napojów o zawartości alkoholu powyżej 18% wyniosła 5 113 971,07 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 1 879 372,21 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. Na przestrzeni lat 2023-2024 wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Wiązowna uległa zmniejszeniu, co szczegółowo ukazuje poniższy rysunek.

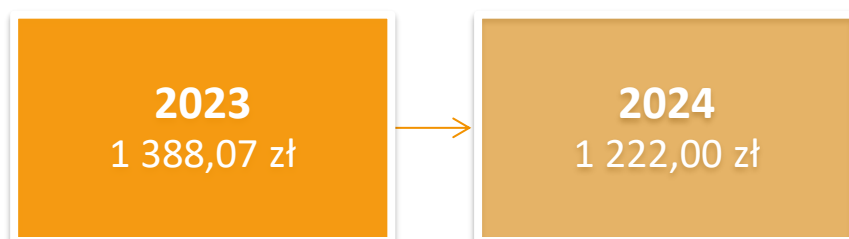
Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Wiązowna w latach 2023-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

W 2024 roku gminę Wiązowna zamieszkiwały łącznie 10 592 osoby, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu przypadającego na 1 pełnoletnią osobę wyniosła zatem 1 222,00 zł – w porównaniu do 2023 roku zaobserwowano spadek wartości, co obrazuje kolejny rysunek.

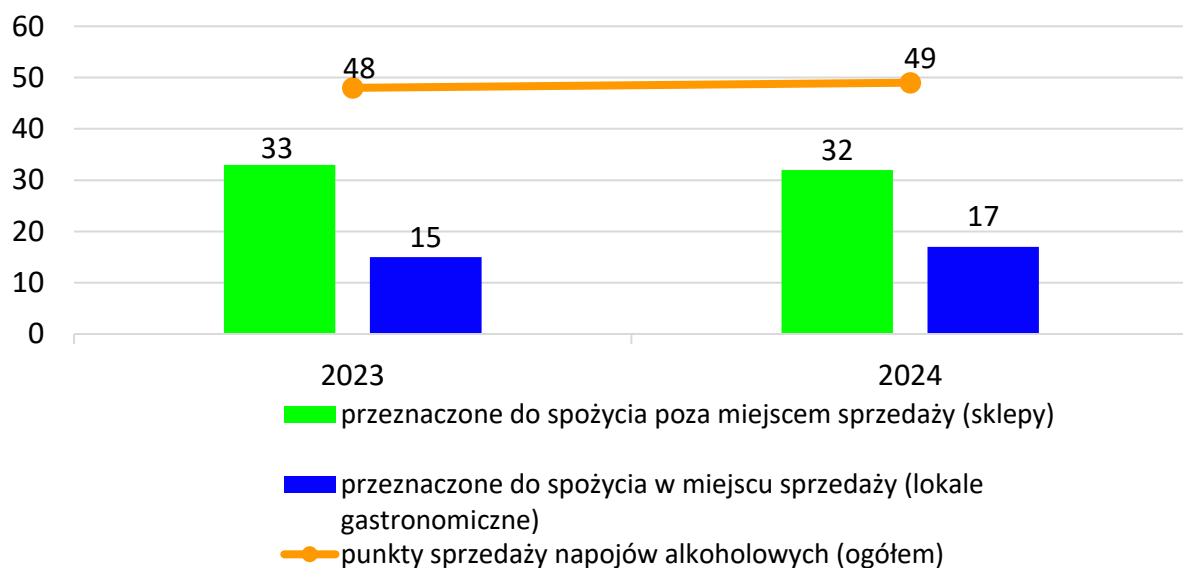
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Wiązowna na przestrzeni lat 2023-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

W latach 2023-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy ulegała niewielkiemu zwiększeniu. W 2024 roku na jej terenie znajdowały się 32 punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 17 punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). W stosunku do 2023 roku liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu wzrosła o 1.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wiązowna na przestrzeni lat 2023-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

Na przestrzeni analizowanych lat podejmowane były także działania mające na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. GKRPA przeprowadzała kontrole placówek handlowych i gastronomicznych sprzedających napoje alkoholowe. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili 22 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy, w 2023 roku – 33, a w 2022 roku – 20.

WNIOSKI Z DIAGNOZY LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

W drugim kwartale 2025 roku na zlecenie GKRPA przeprowadzono badania społeczne wśród dorosłych mieszkańców Gminy, pracowników instytucjonalnych oraz dzieci i młodzieży. Wzięło w nich udział 262 dorosłych, 16 pracowników i 326 uczniów. Badania wśród dorosłych mieszkańców zostały przeprowadzone za pomocą techniki PAPI (ang. *Paper & Pen Personal Interview*) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, która polega na bezpośrednim, indywidualnym wywiadzie kwestionariuszowym. Respondenci wypełniali papierowe ankiety pod nadzorem ankietera, co pozwalało na uzyskanie wyczerpujących i dokładnych odpowiedzi oraz techniki CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview*) – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Link do ankiety został umieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy. Badanie w szkołach podstawowych Gminy Wiązowna przeprowadzono techniką CAWI.

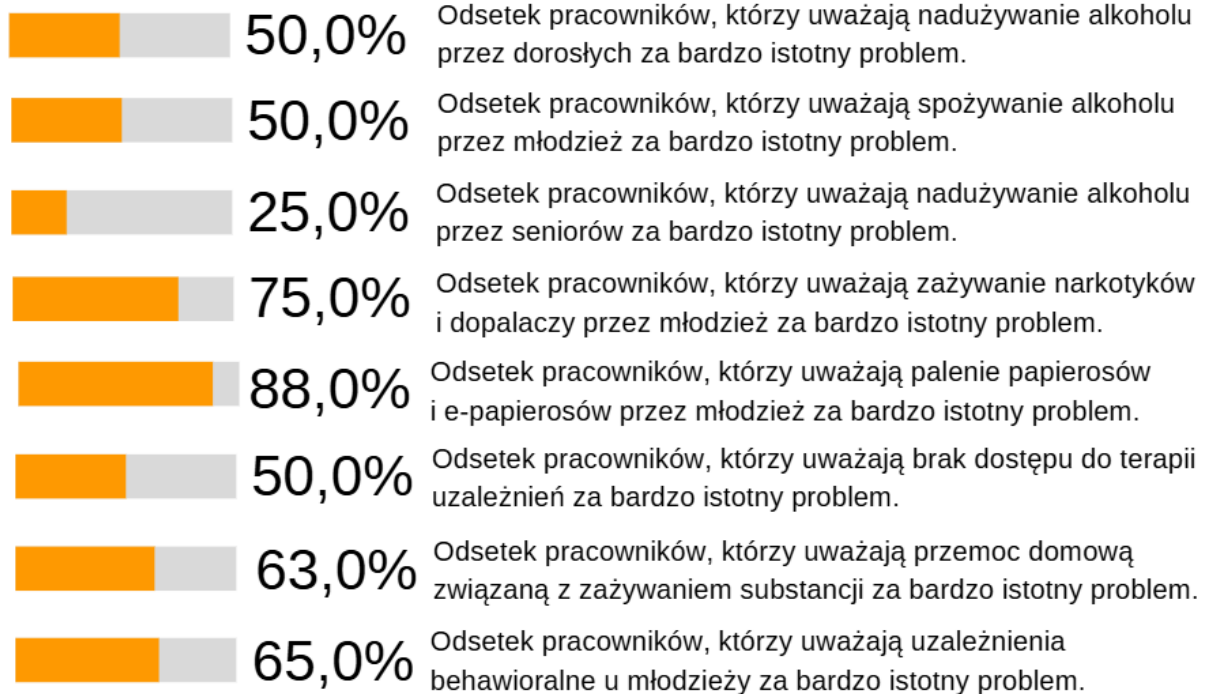
Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- ▶ postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- ▶ zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- ▶ zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy domowej;
- ▶ zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- ▶ zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- ▶ zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi: uzależnieniem od hazardu, zaburzenia odżywiania.

Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski z badań wśród 3 grup badawczych.

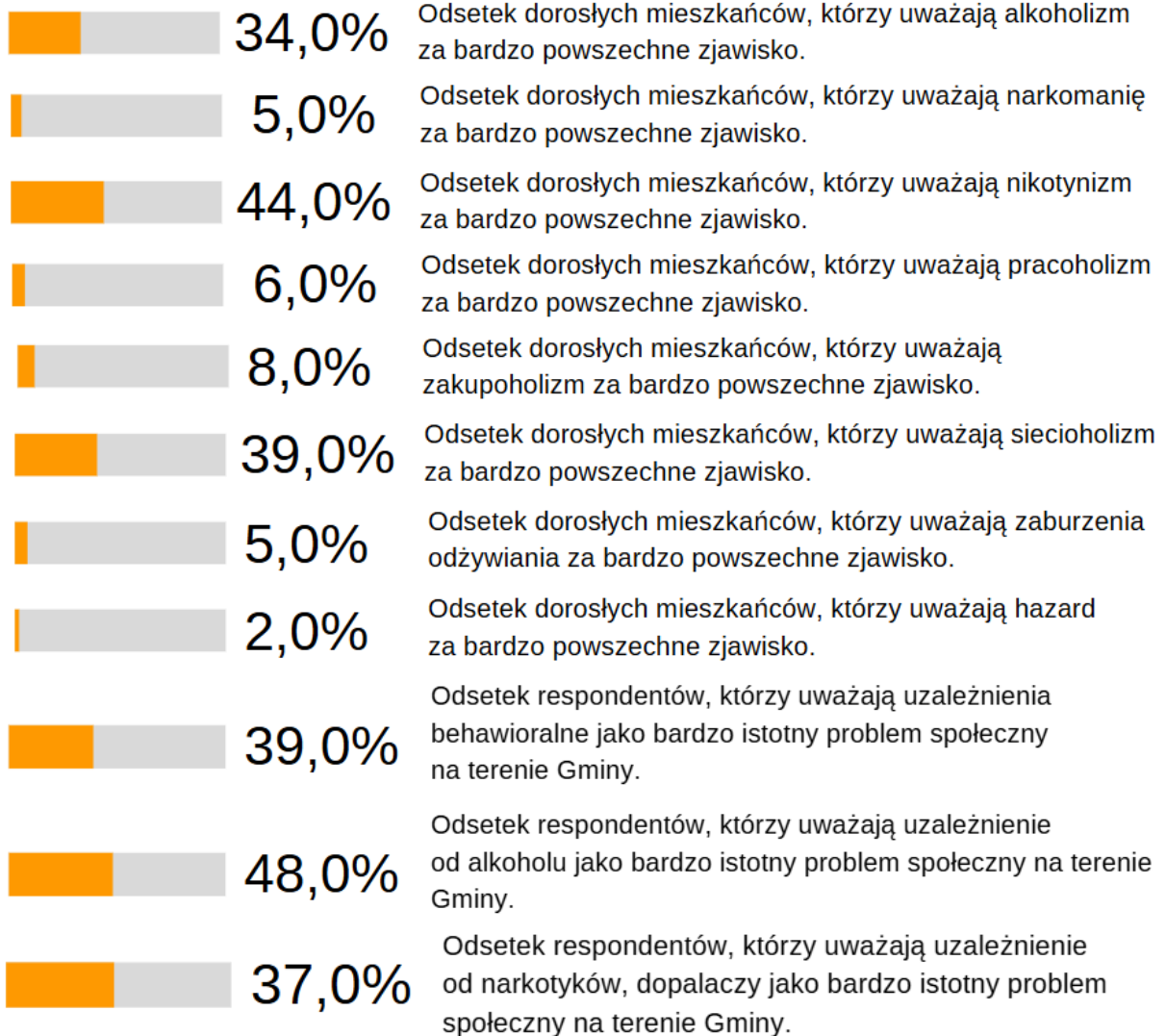
PRACOWNICY INSTYTUCJONALNI

PRACOWNICY INSTYTUCJONALNI - PROBLEMY SPOŁECZNE

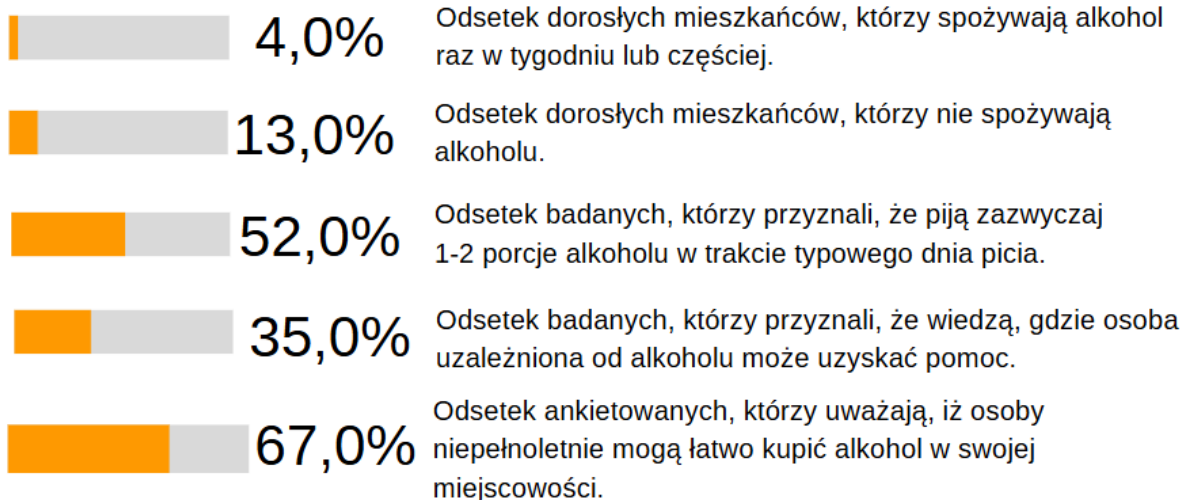

DOROŚLI MIESZKAŃCY

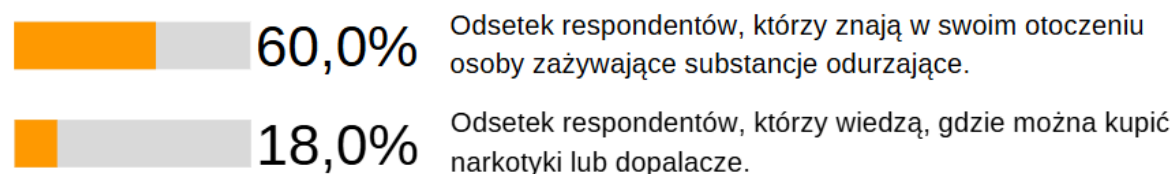
PROBLEMY SPOŁECZNE

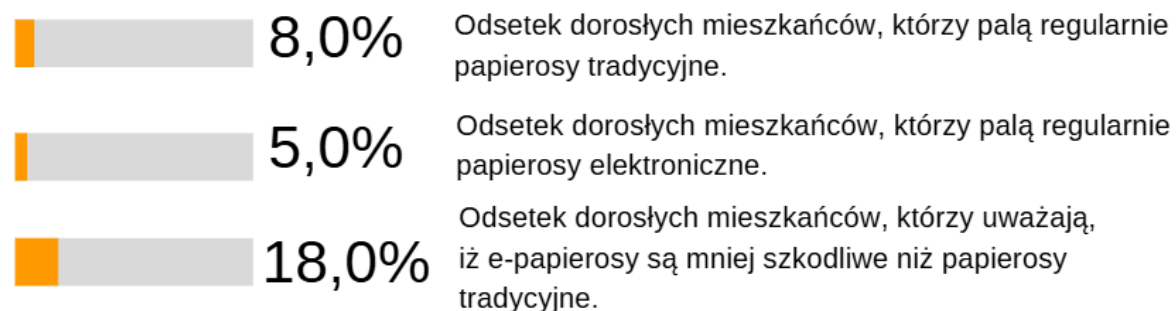
PROBLEM ALKOHOLOWY

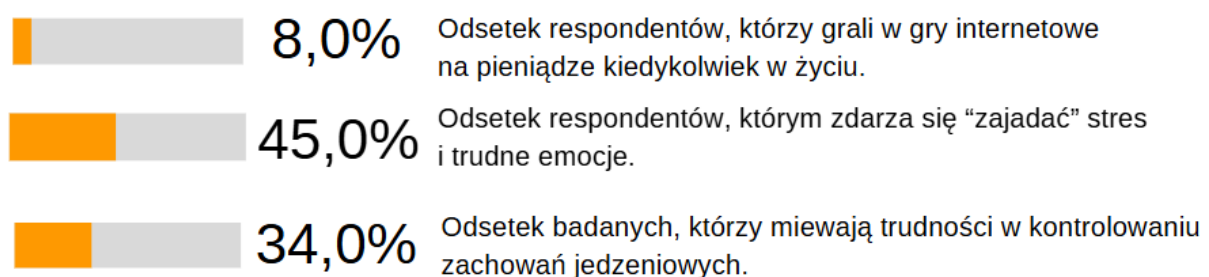
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

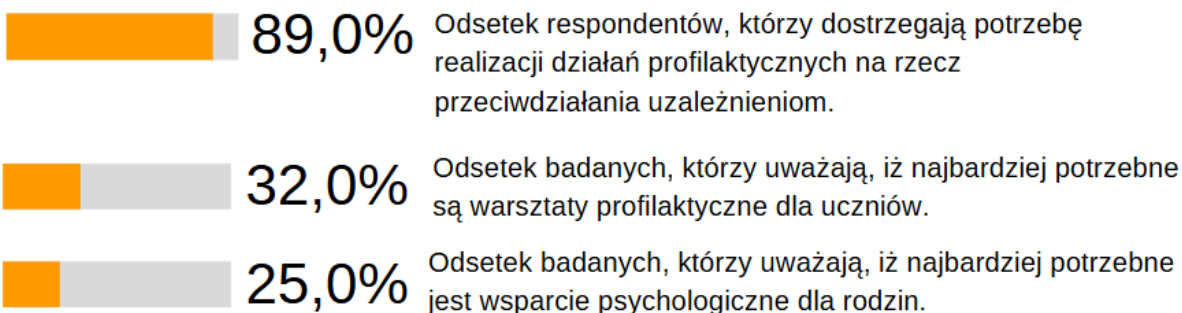
NIKOTYNIZM

UZAŁĘŻNIENIA BEHAWIORALNE

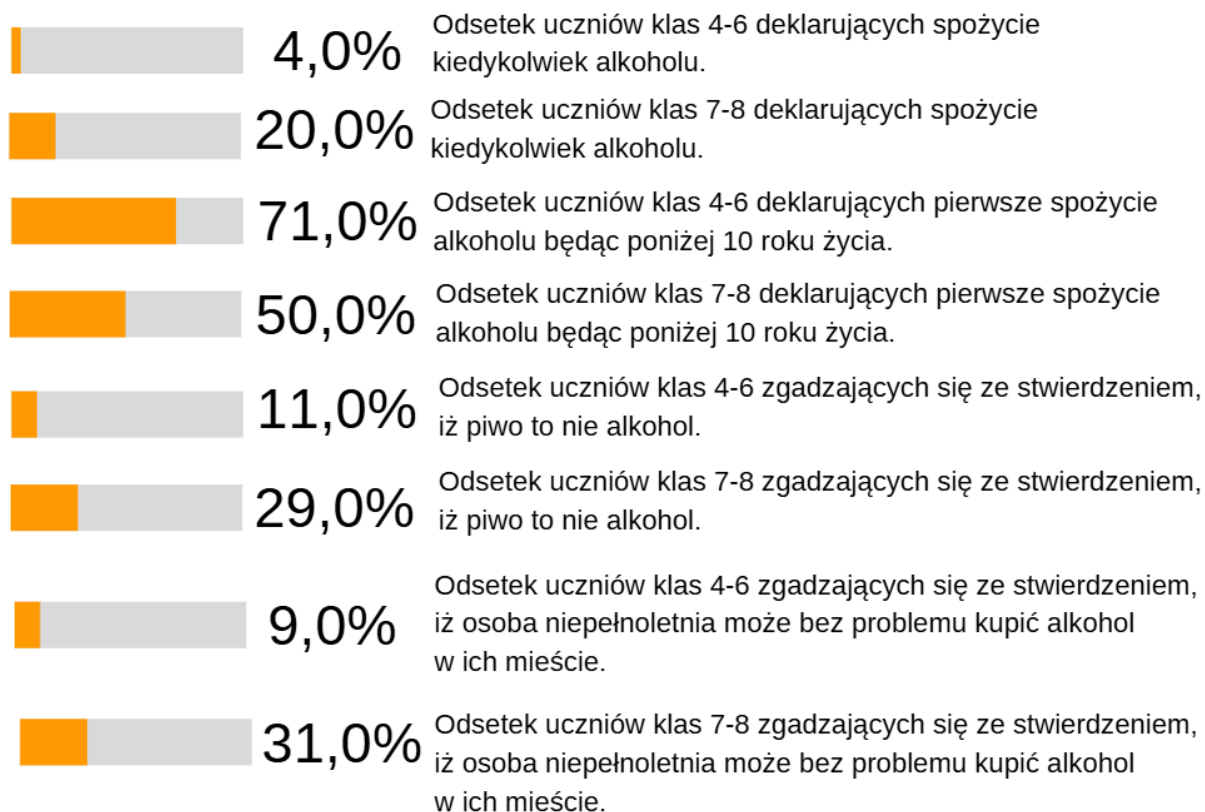

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

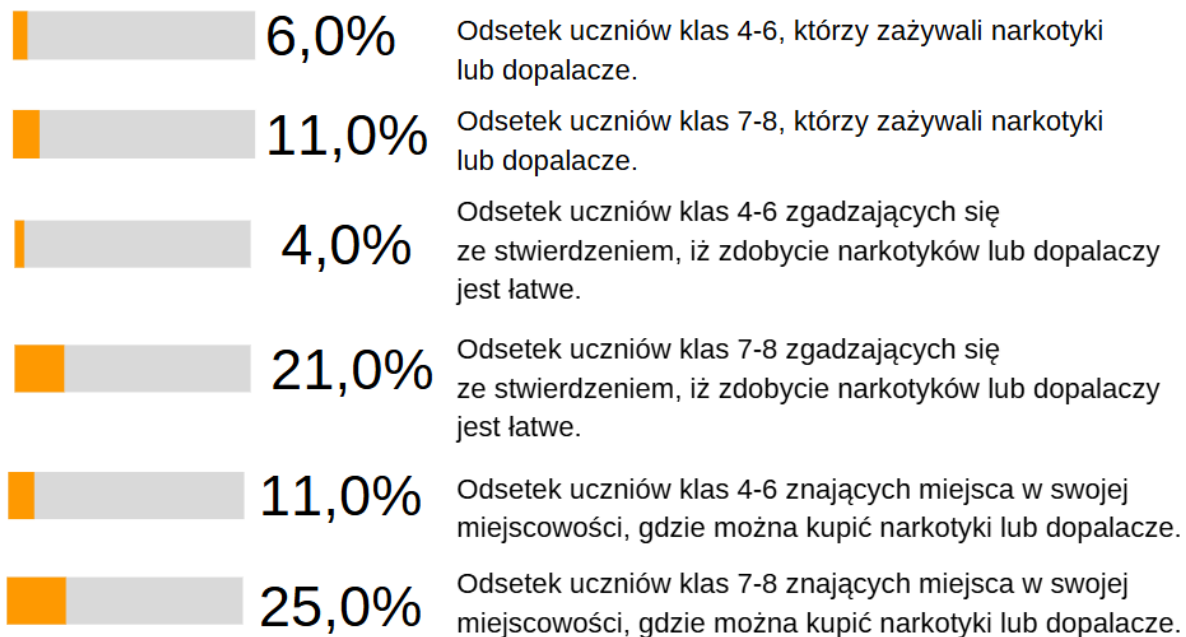

UCZNIOWIE

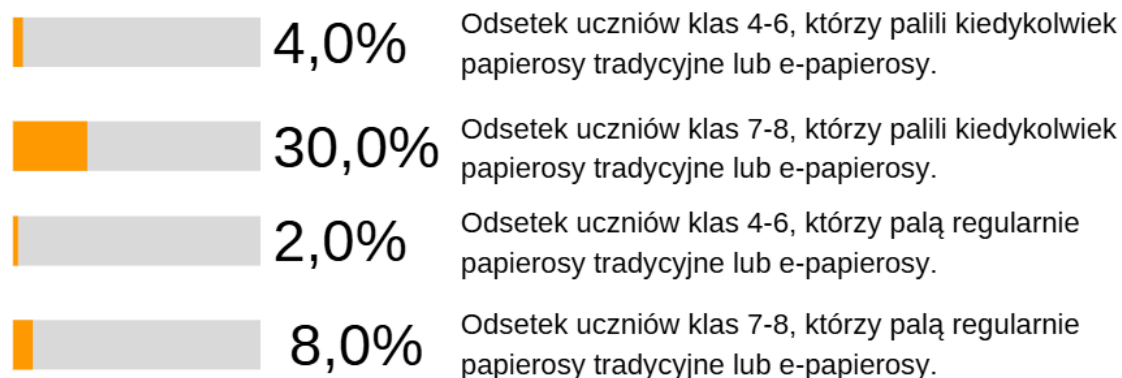
PROBLEM ALKOHOLOWY

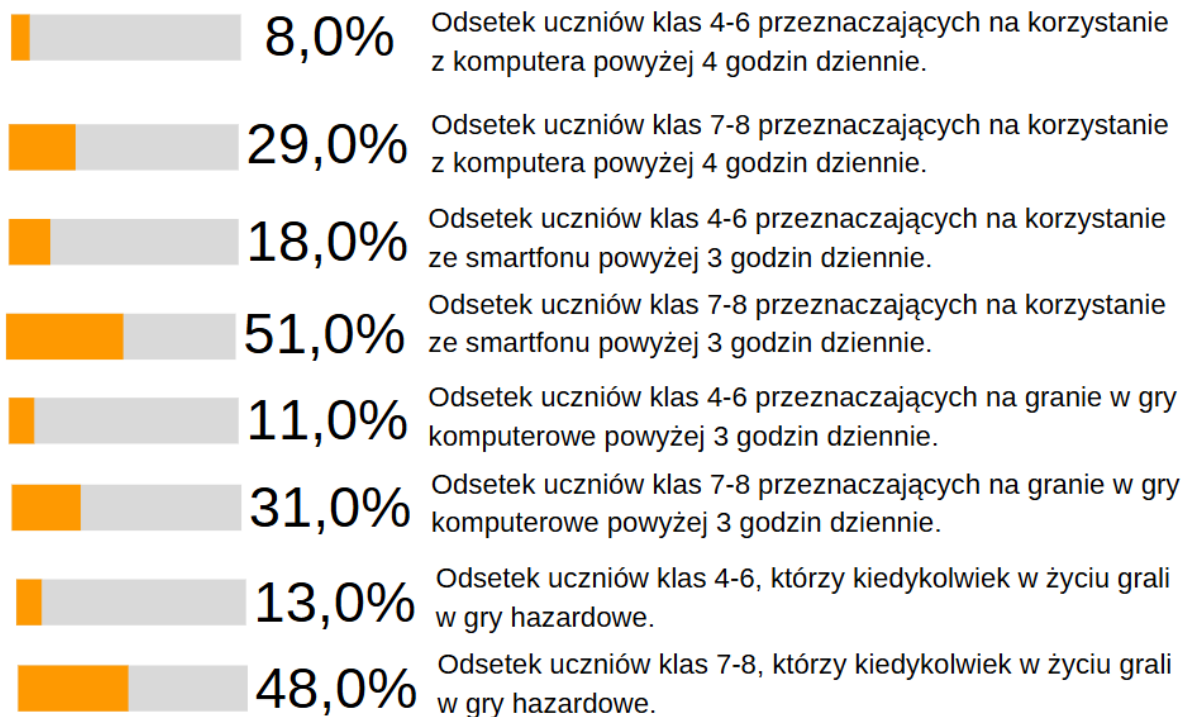
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

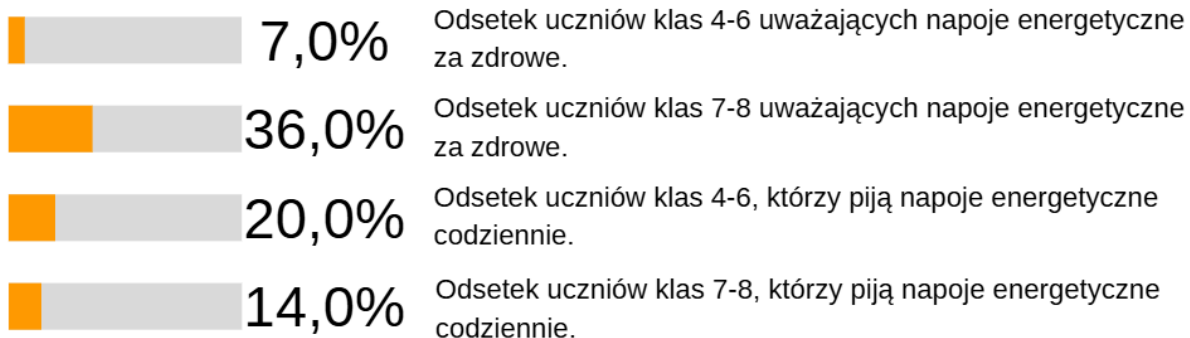
NIKOTYNIZM

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

NAPOJE ENERGETYCZNE

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028 jest:

Zmniejszenie uzależnień oraz ich szkodliwych skutków dla zdrowia i życia społecznego poprzez rozwijanie lokalnych form wsparcia, realizację działań profilaktycznych oraz promowanie zdrowego trybu życia i postaw wolnych od nałogów.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Regularne realizowanie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społeczności lokalnej na temat ryzyka związanego z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz innych nałogowych zachowań, a także upowszechnianie postaw prozdrowotnych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.
2. Profesjonalne wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, poprzez zagwarantowanie dostępu do terapii, aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwijanie lokalnego systemu pomocy oraz wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych i podmiotów trzeciego sektora, realizujących działania na rzecz tej grupy.
3. Diagnozowanie i monitorowanie skali uzależnień na terenie Gminy poprzez identyfikowanie środowisk dotkniętych problemem oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integrację lokalnej społeczności, a także systematyczne podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Cel I

Regularne realizowanie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społeczności lokalnej na temat ryzyka związanego z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz innych nałogowych zachowań, a także upowszechnianie postaw prozdrowotnych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Ograniczenie skali spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy,
- ▶ ograniczenie dostępności do substancji psychoaktywnych na terenie Gminy,
- ▶ zmniejszenie konieczności podejmowania działań interwencyjnych wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiających zakup alkoholu osobom niepełnoletnim,
- ▶ promowanie wiedzy odnośnie negatywnych skutków spożywania alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, a także udostępnianie informacji na temat dostępnych form wsparcia,
- ▶ opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie postaw abstynenckich wśród całej społeczności lokalnej,
- ▶ podejmowanie działań prewencyjnych dotyczących rozpowszechniania narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE WIĄŻOWNA NA LATA 2026-2028

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UG, GKRPA, PP, NGO, placówki oświatowe, GOK, BP, PWD, CUS
		Liczba uczestników programów	
2.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UG, GKRPA, NGO, placówki oświatowe, GOK, BP, PWD
3.	Dofinansowanie prowadzenia pozalekcyjnych zajęć rozwijających zainteresowania (np. muzycznych, teatralnych) z obowiązkowym programem profilaktycznym	Liczba zorganizowanych zajęć	UG, GKRPA, NGO, placówki oświatowe, GOK, BP, PWD
4.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPIŃ	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UG, GKRPA, placówki oświatowe, PWD
		Liczba uczestników	
5.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UG, GKRPA, placówki oświatowe, NGO, GOK, BP, PWD, CUS
6.	Organizacja wypoczynku letniego/ zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	placówki oświatowe, GOK, NGO
		Liczba uczestników	

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE WIĄZOWNA NA LATA 2026-2028

7.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	GKRPA, UG, placówki oświatowe, PWD
8.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Koszty przeznaczone na zakup materiałów	UG, CUS, GKRPA, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
9.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UG, CUS, GKRPA, PP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, GOK, BP
10.	Rozwijanie działalności Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy	Liczba dzieci uczęszczających do PWD Liczba zajęć prowadzonych w PWD	UG, PWD, GKRPA, NGO, CUS
11.	Prowadzenie działań informacyjnych o miejscach udzielania pomocy na terenie Gminy w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień	Liczba miejsc, w których prowadzona jest działalność informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień	UG, CUS, GKRPA, ZI, PIK, PWD, GOK, BP, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
12.	Prowadzenie działalności w zakresie przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców przez udział w kampaniach promujących trzeźwość oraz dystrybucję materiałów edukacyjnych	Liczba podjętych działań	UG, GKRPA, PP

Cel II

Profesjonalne wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, poprzez zagwarantowanie dostępu do terapii, aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwijanie lokalnego systemu pomocy oraz wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych i podmiotów trzeciego sektora, realizujących działania na rzecz tej grupy.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Zwiększenie dostępu do kompleksowego wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej,
- ▶ zwiększenie skuteczności działań skierowanych do osób uzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego,
- ▶ aktywizacja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków w środowisku lokalnym, a także udzielanie pomocy osobom uwikłanym w problem uzależnień behawioralnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Kontynuowanie i rozwój działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy PIK	UG, GKRPA
		Liczba osób zgłaszających się do PIK	
2.	Doposażenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w fachowe publikacje dla terapeutów, materiały edukacyjne dla pacjentów w ramach edukacji zdrowotnej	Liczba zakupionych materiałów	UG, GKRPA, PIK
3.	Kontynuowanie i rozwój działalności samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych (AA)	Liczba grup wsparcia. Liczba osób uczęszczających na spotkania grup	UG, GKRPA, NGO, CUS
4.	Wspieranie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba członków GKRPA	UG, GKRPA

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE WIĄZOWNA NA LATA 2026-2028

5.	Realizacja rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez członków GKRPA	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA
6.	Zlecenie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego	GKRPA
		Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	
7.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA
8.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA
9.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem	UG, CUS, GKRPA, NGO, placówki ochrony zdrowia, PIK
		Liczba udzielonych konsultacji/porad	
10.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO, CUS

11.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	CUS
12.	Dofinansowanie programów rehabilitacji dla osób uzależnionych po zakończonych programach psychoterapii uzależnienia w ramach reintegracji społecznej	Liczba osób, którym dofinansowano program rehabilitacji	UG, GKRPA

Cel III

Diagnozowanie i monitorowanie skali uzależnień na terenie Gminy poprzez identyfikowanie środowisk dotkniętych problemem oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integrację lokalnej społeczności, a także systematyczne podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Systematyczne monitorowanie stopnia zagrożenia problemem alkoholowym i narkotykowym oraz skali problemu uzależnień behawioralnych na terenie Gminy,
- ▶ niezwłoczne i skuteczne rozpoznawanie rodzin i osób przejawiających trudności wynikające z uzależnień,
- ▶ organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym uzależnienia, wśród mieszkańców oraz umożliwiających określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych,
- ▶ skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej,
- ▶ reintegracja osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE WIĄZOWNA NA LATA 2026-2028

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych w Gminie, m.in. poprzez prowadzenie statystyk lokalnych oraz opracowywanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UG, GKRPA, ZI, CUS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	
2.	Powadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	UG, GKRPA
3.	Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	UG, GKRPA
		Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	
4.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków GKRPA	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UG, GKRPA, PP, ZI, CUS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
5.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli	UG, GKRPA
6.	Organizowanie spotkań w celu wymiany doświadczeń oraz integracji środowiska zawodowego osób zajmujących się profilaktyką uzależnień i przeciwdziałaniem przemocy	Liczba zorganizowanych spotkań	UG, GKRPA, ZI, PP, CUS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE WIĄZOWNA NA LATA 2026-2028

7.	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych realizujących swoje działania statutowe związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnieniami behawioralnymi i przemocą	Liczba NGO, z którymi podjęto współpracę	UG, GKRPA, NGO, CUS
8.	Monitorowanie zgłoszeń (interwencji) o przypadkach spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych	Liczba zgłoszeń spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych	GKRPA, PP
9.	Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu	Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu	GKRPA

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028 jest Wójt Gminy Wiązowna za pośrednictwem Urzędu Gminy Wiązowna.
2. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna będzie realizowany w latach 2026-2028.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Przewodniczącemu Komisji przysługuje wynagrodzenie w kwocie 600,00 zł brutto za każde posiedzenie Komisji. Do jego obowiązków należy organizacja pracy Komisji, w tym jej zespołów, a także reprezentowanie Komisji na zewnątrz.
2. Za udział w posiedzeniu Komisji Zastępcy Przewodniczącego Komisji przysługuje wynagrodzenie w kwocie 500,00 zł brutto. Zastępca Przewodniczącego Komisji realizuje obowiązki Przewodniczącego Komisji podczas jego nieobecności.
3. Za udział w posiedzeniu Komisji, Sekretarzowi Komisji przysługuje wynagrodzenie w kwocie 500,00 zł brutto. Do jego obowiązków należy prowadzenie dokumentacji Komisji oraz wykonywanie czynności administracyjnych.
4. Członkom Komisji, oprócz wymienionych w ust. 1-3, przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Komisji w kwocie 300,00 zł brutto.
5. Za udział członka Komisji w posiedzeniu Zespołu Interdyscyplinarnego przysługuje wynagrodzenie w kwocie 100,00 zł brutto.

6. Za udział członka Komisji w posiedzeniu grupy diagnostyczno-pomocowej przy Zespole Interdyscyplinarnym przysługuje wynagrodzenie w kwocie 100,00 zł brutto za dzień, niezależnie od ilości posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych.
7. Za przewodniczenie pracom Zespołu interwencyjno-motywującego członkowi Zespołu przysługuje 300,00 zł brutto za każde posiedzenie Zespołu.
8. Za udział Sekretarza Komisji w każdorazowym udziale pracy w Zespole przysługuje wynagrodzenie 250,00 zł brutto.
9. Pozostałym członkom Zespołu interwencyjno-motywującego przysługuje 200,00 zł brutto za każdorazowy udział w pracach Zespołu.
10. Za każdą kontrolę jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych członkowi Zespołu kontrolnego przysługuje wynagrodzenie w kwocie 50,00 zł brutto.
11. Za udział członka Komisji w posiedzeniu Zespołu Opiniującego członkowi Zespołu przysługuje 100,00 zł wynagrodzenia brutto za każde posiedzenie.
12. Wynagrodzenie jest płatne na podstawie listy obecności.
13. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży na szkolenia i konferencje, na posiedzenia sądu w przedmiocie zobowiązania do leczenia odwykowego, kontroli w sklepach oraz innych podróży służbowych. W przypadku użycia w podróży służbowej samochodu prywatnego członka komisji przysługuje zwrot kosztów przejazdu według maksymalnych stawek za jeden kilometr przebiegu, określonych w § 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy.
14. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów za szkolenia w zakresie ramowego programu podstawowego zawierającego rozszerzone i pogłębione treści z obszaru przeciwdziałania narkomanii i profilaktyki uzależnień behawioralnych.

ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY WIĄZOWNA NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE DANYCH

MOCNE STRONY

- Dodatni przyrost naturalny i wzrost liczby mieszkańców – stabilny rozwój demograficzny, z przewagą osób w wieku produkcyjnym i znaczącym udziałem dzieci i młodzieży, co daje potencjał rozwojowy społeczności lokalnej.
- Stabilność funkcjonowania systemu pomocy społecznej – kompleksowa oferta wsparcia finansowego, rzeczowego i doradczego, spadek liczby osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, bezrobocia i alkoholizmu.
- Aktywność instytucji lokalnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy – działające Centrum Usług Społecznych, Punkt Konsultacyjno - Informacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, świetlice środowiskowe.
- Szeroka realizacja działań profilaktycznych w szkołach – programy ogólnopolskie i lokalne ukierunkowane na zdrowie psychiczne, uzależnienia, zdrowy styl życia („Emotikon”, „Debata”, „Smak życia”, „Magiczne Kształty”, warsztaty profilaktyczne).
- Świetlice dla dzieci, w tym z rodzin z problemem alkoholowym – miejsce integracji, opieki i wyrównywania szans edukacyjnych.

SŁABE STRONY

- Wzrost liczby przypadków przemocy domowej – rosnąca liczba Niebieskich Kart, objętych wsparciem rodzin, niedostateczna dostępność pomocy psychologicznej i brak programów korekcyjno-edukacyjnych dla stosujących przemoc.
- Niewystarczająca świadomość społeczna w zakresie dostępnej pomocy – 65% mieszkańców nie wie, gdzie szukać wsparcia w przypadku problemów alkoholowych.
- Powszechność uzależnień i zachowań ryzykownych – wysoki odsetek mieszkańców wskazuje na alkoholizm (76%), nikotynizm (60%) i sieciologizm (78%) jako powszechne zjawiska; niska inicjacja alkoholowa i nikotynowa w młodym wieku.
- Ograniczone zasoby kadrowe i czasowe w punktach pomocowych – Punkt Konsultacyjny działa jedynie raz w tygodniu.
- Nierozpoznane i bagatelizowane uzależnienia behawioralne – problem kompulsywnego jedzenia, pracoholizmu czy zakupoholizmu mało eksponowany w działaniach profilaktycznych.

SZANSE

- Rosnąca świadomość potrzeby profilaktyki wśród mieszkańców – 89% badanych dostrzega konieczność działań profilaktycznych, preferując warsztaty dla młodzieży, wsparcie psychologiczne dla rodzin i konsultacje terapeutyczne.
- Zwiększająca się gotowość do zgłaszania przemocy i uzależnień – wzrost liczby zgłoszeń może świadczyć o rosnącym zaufaniu do instytucji pomocowych.
- Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na programy profilaktyczne i wsparcie rodzin – fundusze krajowe i unijne na walkę z uzależnieniami, przemocą, rozwój usług społecznych.
- Rozwój nowoczesnych form profilaktyki – edukacja cyfrowa, kampanie w mediach społecznościowych, teleporady psychologiczne.
- Współpraca międzyinstytucjonalna – potencjał w intensyfikacji współpracy szkół, CUS, Policji, organizacji pozarządowych.

ZAGROŻENIA

- Narastanie problemu uzależnień wśród dorosłych i młodzieży – łatwy dostęp nieletnich do alkoholu (67% badanych to potwierdza), obecność narkotyków w środowisku lokalnym (60% zna osoby używające).
- Rozprzestrzenianie się nowych form przemocy (cyberprzemoc) – 31% dorosłych zetknęło się z hejtem, co wpływa na dobrostan psychiczny społeczności.
- Wypalenie instytucji pomocowych – ryzyko przeciążenia Zespołu Interdyscyplinarnego i GKRPA wobec rosnącej liczby spraw.
- Stygmatyzacja korzystania z pomocy – obawy przed ujawnieniem problemów rodzinnych, co może ograniczać skuteczność działań interwencyjnych.
- Ryzyko wzrostu konfliktów społecznych – wynikające z narastających problemów uzależnień, przemocy i braku wystarczającej reakcji instytucji.

Wnioski z analizy SWOT

1. Gmina posiada sprawnie działający system instytucjonalny, jednak jego skuteczność ograniczają zasoby i brak szerokiej kampanii informacyjnej.
2. Kluczowe problemy społeczne to: uzależnienia (alkohol, nikotyna, Internet), przemoc domowa, niski poziom wiedzy o dostępnej pomocy.
3. Istnieje duży potencjał do poprawy sytuacji dzięki wysokiej świadomości społecznej potrzeby działań profilaktycznych i rosnącemu zaufaniu do instytucji.

4. Priorytetem jest rozszerzenie oferty wsparcia psychologicznego, programów profilaktycznych i korekcyjnych oraz lepsze informowanie mieszkańców o możliwościach pomocy.

Planowane działania

1. Wzmocnienie profilaktyki uzależnień o kampanie lokalne i internetowe, warsztaty w szkołach i dla rodziców, stałe konsultacje z terapeutą uzależnień.
2. Rozbudowa wsparcia psychologicznego i korekcyjnego, uruchomienie stałego dyżuru psychologa, wdrożenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla stosujących przemoc, szkolenia dla kadry instytucji pomocowych.
3. Poprawa dostępności informacji (systematyczne akcje informacyjne w szkołach i mediach społecznościowych).
4. Integracja działań instytucji: regularne spotkania CUS, Policji, szkół i NGO w celu koordynacji działań, tworzenie wspólnych projektów profilaktycznych.
5. Monitoring i ewaluacja problemów społecznych: badania ankietowe, analiza efektywności podejmowanych działań i modyfikacja strategii.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- ▶ analizę dokumentów,
- ▶ badanie ankietowe adresatów Programu,
- ▶ badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026-2028, tj. Urząd Gminy Wiązowna, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Gminy w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>.
2. <https://tuwiazowna.pl/>
3. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Wiązowna z 2025 roku.
4. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024.
5. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
6. Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
7. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
8. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2024.
9. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2023 i 2024.
10. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Wiązowna w latach 2023-2024.....	20
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Wiązowna na przestrzeni lat 2023-2024	20

Spis tabel

Tabela 1. Działania Posterunku Policji wobec osób spożywających alkohol w latach 2022-2024	14
Tabela 2. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiązownie wobec osób uzależnionych w latach 2023-2024	15
Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2023-2024	17

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024.....	13
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wiązowna na przestrzeni lat 2023-2024	21

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. W myśl ww. ustawy realizacja działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu, prowadzona jest w oparciu o gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalany corocznie przez radę gminy. Program ten uwzględnia również zadania własne gminy w zakresie profilaktyki i terapii narkomanii, zapisane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026 - 2028 został opracowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgodnie z obligatoryjnymi zadaniami wskazanymi w ustawie oraz potrzebami występującymi na terenie gminy Wiązowna. Program jest kontynuacją zadań realizowanych w latach poprzednich. Określa lokalne propozycje działań w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu oraz związanych ze zjawiskiem przemocy.

Program jest adresowany do całej społeczności mieszkańców gminy Wiązowna ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych, do osób z grup ryzyka, do dzieci i młodzieży, a także osób zajmujących się problemami alkoholowymi zawodowo.

Środki na realizację tych zadań są pozyskiwane z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które określa plan finansowy opracowany na dany rok. Zgodnie z art. 182 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wykorzystywane jedynie na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Program został poddany konsultacjom w terminie od 23 października do 14 listopada 2025 r. celem uzyskania opinii mieszkańców gminy Wiązowna na jego temat. W trakcie przeprowadzonego postępowania wpłynął jeden formularz a uwagi zostały w całości uwzględnione w programie.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wiązowna na lata 2026 - 2028 jest zasadne.

Przewodniczący Rady

Andrzej Cholewa